

Känslig baljväxt – värd att skona

Eftersom ogräsbekämpning i vallinsådd endast ger fem till tio procent ökad spannmålsskörd är den inte alltid motiverad. Om det är mycket ogräs eller arter man inte vill ha i vallen får man acceptera en hämning av baljväxterna. Både lusern och rödklöver i fröblandningen är trixigast. Man får helt enkelt välja vad man vill skona.

Ogräsbekämpning i vallinsådd avgör inte bara ogräsen utan även baljväxternas framtid. När vallens roll är att förse gården med protein blir det ännu viktigare med en ogräsbekämpning som inte har ihjäl de dyra plantorna. Känsligheten hos klöver och lusern tillsammans med en begränsad palett av preparat gör ogräsbehandlingen till en utmaning.

Sällan mer vall

Kemisk ogräsbekämpning i vallinsådd gör man framförallt för stråsådesgrödans skull. Försöksresultat visar att man i runda slängar vinner 5-10 procent i ökad spannmålsskörd. Det motsvarar ett värde på runt 600 kronor per hektar och behandlingen på ofta (men inte alltid) motiverad. För den som är inriktad på grovfoderproduktion är det ofta avkastningen hos vallen som är viktigare än insäningsgrödans. Det är inte alls säkert att den kemiska ogräsbekämpningen leder till större vallskörd kom-

mande år. **Många försök visar att det blir samma avkastning första vallåret även där man inte bekämpat ogräset.**

Baldersbrå ska bekämpas

Däremot kan det bli ogräs kvar i vallen. Det händer om ogrästrycket är väldigt högt eller om valletableringen blir dålig. Det finns möjligheter att ogräsbekämpa kemiskt i vallen också, även om effekten på stora ogräs kan bli svag. Att utnyttja vallens egen konkurrensförmåga genom att ge den extra kväve är en annan åtgärd för att trycka ner ogräs. Att det finns ogräs kanske inte alltid gör något, bara vallen avkastar. Den djurtäta gården har också fördelen av att ha vall mycket och ofta, vilket gör att ogräsfröbanken hålls nere. Men vissa arter vill man inte ha. Det kan vara ogräs som ger kvalitetsförsämringar hos mjölken och där man riskerar ett sämre foderintag då växten är osmaklig och i större mängder giftig. Baldersbrå är det vanligaste proble-

met. Eftersom den återväxer längs sin stjälk kommer den ibland igen efter avslagning. Andra exempel bland de ettåriga ogräsen är kamomill och penningört.

Vitklöver kräver tajming

De flesta varianter på kemisk bekämpning hämmar baljväxterna, trots att själva marktäckningen kan se bra ut anläggningsåret. Man kan då tänka sig ett försprång för vallgräset, som gör att baljväxterna trycks ner och minskar i andel. Snällast av de kemiska lösningarna är Basagran SG som ofta ger lika mycket baljväxt som ingen bekämpning alls och inte heller någon tillväxthämning. Använd i tid blir ogräseffekten också tillräcklig. Nackdelen är att produkten är flerdubbelt dyrare än de andra preparatalternativen och detta även om man klarar sig på en lägre dos än den normalt rekommenderade.

Vitklöver är största utmaningen vid kemisk ogräsbekämpning. I vallinsådd-

i vallinsådden

Rödklöver tåligast

	Ungefärlig preparat-kostnad (kr/ha)	Rödklöver	Vitklöver	Lusern	Bekämpningstidpunkt
7,5 g Express 50SX + 0,25 dl vätm. per 100 l vatten	60			ok	1-2 treväpplingar
1,15 kg Basagran SG + olja	1015	ok	ok	ok	Spadblad
10-15 g Gratil + 0,6 l MCPA, ej vätm.	150-195	ok	ok	ok	1-2 treväpplingar, rödklöver spadblad
15 g Gratil + 0,5 dl vätmiddel per 100 l vatten	135	ok	ok	ok	1-2 treväpplingar, rödklöver spadblad
12 g Express + 0,5 l MCPA, ej vätm.	140	ok			2 treväpplingar
10-15 g Gratil + 0,75 l MCPA, ej vätm.	165-210	ok			Spadblad

Olika känslighet. Alternativen för kemisk ogräsbekämpning i stråsådd med vallinsådd tar olika hårt på baljväxterna. I vitklöver fungerar Gratil + MCPA bäst. Finns både lusern och rödklöver är det svårt att skona båda arterna. Gratil+MCPA fungerar bra för rödklöver men kan ta hårt på lusernplantorna. Alternativet med Express är istället kritiskt för rödklöver.

Källa: Jordbruksverket enligt tillverkarens rekommendationer

◀ **Tidigast.** En treväppling är ofta lämpligt tidigaste stadium vid bekämpning i vallinsådd.

der med vitklöver är blandningar med Gratil bäst. Och här är vitklöverplantans utveckling viktig. Minst en treväppling är riktlinjen. I försök fördubblades mängden vitklöver när man sköt fram bekämpningen hit istället för att göras vid spadbladsstadiet - det första bladet som kommer upp. Basagran SG gör det möjligt att köra nästan hur liten klöver än är. Man kan också se det som ett krav att köra så tidigt eftersom preparatet inte klarar av större ogräs.

Svårt skona rödklöver och lusern

Efter vitklöver är lusern känsligast av baljväxterna. Rödklöver är i sammanhanget tålig och finns med i så gott som alla lösningar som växtskyddfirmorna rekommenderar. Preparat för luserninsådd har endast prövats i ett fåtal officiella försök. Av de billigare lösningarna verkar Express med låg vätmiddeldos vara skonsammast. Tyvärr förekommer det ibland att den här

lösningen hämmar rödklöver och det är därför växtskyddsfirman inte heller står bakom den. Det ställer till det eftersom lusern och rödklöver oftast är med i samma vallfröblandning. Alternativet Gratil och MCPA är å andra sidan sämre för lusernen. Man får helt enkelt välja vad man vill trycka till. Även en blandning med Express och låg dos MCPA har fungerat med lusern i nya försök. Den fungerar också bättre med rödklöver.

Ovisst med MCPA

MCPA är en viktig del i ogräslösningarna för vallinsådd. Det är en effektförstärkare och anses också ha en skyddande effekt som gör att blandning med MCPA skonar klöverplantan bättre än när vätmiddel tillsätts. Kemikalieinspektionen behandlar nu ansökan om fortsatt användning av preparatet. Men utgången är ovisst. Det kan bli avslag och därmed troligt förbud efter en tvåårig utfasning. Avigsidan hos MCPA

är att den läcker och förorenar vatten. Användning med lägre doser, såsom ju sker i vall, kan därför tänkas vara godkänt även i framtiden.

Helsäd bra lösning

Förutom kemiska lösningar ska man inte glömma att det finns utmärkta alternativa bekämpningsmetoder. Då handlar det ofta om att byta vallanläggningsmetod. Med en insåningsgröda som skördas som grönfoder kan man ofta avstå kemisk bekämpning. Baljväxtandelen ökar som en effekt både av den tidiga slättern och genom att man avstått kemisk bekämpning. Trädeskrav är ett möjligt scenario i det framtida stödsystemet. Då är valletablering på träda som besås och putsas ett bra sätt att utnyttja situationen. ■